

ZALASZENTGRÓT CIMERE

/tanulmány/

Készítette: Dr. Paizs Lászlóné
Városi Könyvtár

Zalaszentgrót cimere

Első nyoma 1651-ből maradt ránk, amikor a szentgróti lovas és gyalogos sereg levelet intézett Batthyáni I. Áaámhoz, aki a dunántúli hadak főkapitánya volt. Ez alkalommal használták a pecsétet is. A pecsát felirata: "SZENTGRÓTI SERGEI:".

A gyűrű cimerpajzsában egy kardot tartó kar látható.¹ Lényegében ugyanennek a mását adta ki a Művelődési Ház 1983-ban.

A kardot tartó könyökben behajlitott páncélos jobbkéz maradt aztán Szentgrót cimere egészen 1949-ig, amikor rendelet tiltotta meg a helyi címerek használatát.

Szentgróti zászlóról nem tudunk. Szinei azonban voltak a városnak, mert a fent említett páncélos, kardot tartó kar vörös mezőben volt. Ez a pecsét egyszínű lenyomatából állapítható meg, mert a pajzs függőlegesen csikozott, amely nemzetközi egyezményes jelek szerint vörös. /piros/: A kardot tartó kéz viszonyt ezüst, /fehér/ színű, tehát Szentgrót szinei a vörös-ezüst./piros-fehér./

Az 1983-ban alkotott cimer nem felel meg a történelmi hagyományoknak - az alsó részt kivéve - ahol a vörös mezőben megtalálható a páncélos kar. Tehát a felső rész, a romtorony ábrázolása nem helytálló, mert Zalaszentgrót történelmi cimerében nem szerepel, mert romokat nem szoktak címereken ábrázolni.

A romtoronyot kísérő vörös csillag anakronisztikus. A két részt elválasztó folyó nem lehet a Zala, mert a zalaszentgróti és kishentgróti községrézt csak a Nadas patak választja el. Tehát a cimer topográfiaailag sem helytálló.

A cimeralkotásnál az a fő szabály, hogy minél egyszerűbb, annál jobb. Lehet, hogy furcsának tűnik, hogy az egyházak megerősödése idején javasoljuk a romtoronynak a cimerből való eltüntetését, de a fenti elvek alapján sem a romtorony, sem a folyót jelölő szalagsáv nem való a cimerbe.

Javaslatunk tehát az, hogy maradjon meg a régi cimer, amely a jelenlegi cimernek is alsó részét képezi, mert ez felel meg a történelmi hagyományoknak.

Ha a cimert mindenáron ki akarják egészíteni egyházi jelképekkel, akkor a templom védőszentjének, Szent Imre hercegnek valamilyen szimbóluma kerülhetne a cimerbe. /pl. hercegi korona, vagy lilium./

A Szent Gellért legendát, miszerint emlékére alapították volna Szentgrótot, semmi sem igazolja, t.i. az első okleveles emlék 1247-ből származik, amikor a Szent Giroltiak Szentgróton megosztak.²

BATTHYÁNI CIMER

A gróf Batthyáni család 1663 óta birtokolta a szentgróti uradalmat, egészen 1854-ig, amikor a Batthyániak Zalacsányba, részben Kustányba költöztek.

A római katolikus templom diadalívén látható a Batthyáni cimer az egyik oldalon, a másik oldalon Volkra János veszprémi püspök cimere található, aki a szentgróti római katolikus egyházközséget megalapította 1715-ben, miután a protestánsokat a templomból kiűzték a Batthyániak. Ez a templom lebontásra került, a jelenlegi templom később épült fel.

A Batthyáni cimer, mely Zalacsányban a kastélyon is látható, a következő: kék mezőben vízből magas szikla emelkedik fel, annak tetején pelikán fészében fiait vérével táplálja. A szikla üregéből oroszlán emelkedik ki, szájában pallost tartva.³

/Ez a pallás valószínűleg a Batthyániak pallosjogára utal, mely 1848-ig kétségtelenül megvolt./

A KÁROLYI CSALÁD-

A Károlyiak 1911-től birtokosai a szentgróti uradalomnak.

A Batthyániak és Károlyiak között több birtokos is szerepel, többek között a Harkányiak. Először Károlyi Imre, majd fia, György lett a tulajdonos 1945-ig.

Cimerük, mint kegyuraké, Zalaszentgróton két helyen található meg, a római katolikus templom tornyán, a nyugati homlokzaton, valamint a Batthyáni kastély nyugati oromzatán. A templomon lévő egyszínű lenyomat jobban sikerült. A kastélyon lévő cimer színezése nem megfelelő. A cimer alapja /mely középen/ található/, egy karvaly, mely egyik lábán áll, felemelt másik lábával szívet tart./néhány régi pecséttrajzon azt csőrével is marcangolja./ A fenti cimer körül a Sárkány rend jelképe, a saját farkába harapó sárkánygyík talkálható.⁴

A Károlyiak ősi cimere beszélő cimer volt: Carolus-karvaly. A család grófi rangra emelésekor ez a cimer jelentősen bővült különböző cimerelemekkel, amely a Károlyiak szerencsés házasságkötései és birtokszerző képességét bizonyítja.

A legendák világába tartozik az a korábbi állítás, miszerint az 1711-ben megkötött Szatmári-béke jutalmául Károlyi Sándornak 11 ágú hercegi koronát ígérték. Egyrészt a hercegi koronának más alakja van és nem 11 ágú, másrészt abban az időben még nem alakult ki a koronán lévő gyöngyök rangjelző szerepe.⁵ Később állandósult a grófi cimemben 9 gyöngy a koronán.

Véleményünk szerint sem a Batthyáni, sem a Károlyi család cimere nem kerülhet be Szentgrót cimerébe. A szentgróti Batthyániak Nemethvárról származnak /ma Güssing - Ausztria./ és Zala megyében a Batthyániaknak Nagykanizsán volt a legjelentősebb birtokuk.

A Károlyiak alapcimere Szatmár vármegye cimerében is megtalálható, ahol a család őshonos.

Jegyzetek:

1. Dr.Iványi Béla:Zalaszentgrót története.
Vonyarcvashegy. é.n. 58 p.
2. Akadémiai kislexikon.II. köt.
Kubinyi Ferenc:Magyar történelmi emlékek.
I. 171 p.
3. Nagy Iván:Magyarország családai....
A-B. 239 p.
4. Nagy Iván: Magyarország családai.
H-K.-llo p.
5. Bertényi Iván:Kiss magyar címer. 1983.

mell. 1 db.